

Each section shows the close connections of education, upbringing, correction of the broken functions and rehabilitation after physical loads. All measures in the frames of the programs provide comprehensive physical, mental and moral development of pupils.

Prospects for further research in this direction are seen in the improvement of correction-rehabilitation and health-protection stages of the activities of the centre "SKIF".

Key words: center "SKIF", children with sensory impairments, coordination, speed, strength, flexibility, endurance.

УДК 796.011.3

Ігор Кравченко

Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-2552-1107

Володимир Гладов

Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка
ORCID ID -0002-4115-2082

DOI 10.24139/2312-5993/2017.01/250-259

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ

Стаття присвячена проблемі фізичного виховання дітей із порушеннями зору. У ході викладу висвітлено сучасний педагогічний досвід фізичного виховання дітей шкільного віку з порушеннями зору, особливості навчання та виховання таких дітей і роль залучення збережених аналізаторів у навчально-корекційний процес. Розглянуто основні методики фізичного виховання дітей із вадами зору. Доведено необхідність розвитку фізичних якостей даної категорії дітей. Установлено, що використання вправ для виправлення постави, профілактики плоскостопості є пріоритетними засобами педагогічного впливу на фізичний стан даної категорії дітей.

Ключові слова: аналіз, метод, процес, освіта, фізичний розвиток, фізична підготовка, порушення зору.

Постановка проблеми. Здоров'я людини багато в чому залежить від рівня фізичного розвитку та індивідуально-функціональних можливостей організму, передумови яких формуються ще в дитячому віці. Сучасні соціальні та екологічні умови, особливості медичного обслуговування призвели до зростання рівня захворюваності та значного зниження тривалості життя населення. Знижуються й показники фізичного розвитку дітей. У кожної четвертої дитини відзначається порушення постави, зростає кількість дітей із інвалідністю, у тому числі й порушеннями зору.

За даними ВООЗ, здоров'я людини на 50–55 % залежить від умов і способу життя, важливим фактором якого є фізична культура, звичка, яка повинна прищепитися ще в дитячому віці. На думку І. А. Аршавського, зростанням і розвитком організму керує рухова активність людини. На

сьогодні доведено, що гіпертонічна хвороба й атеросклероз закладаються саме в дитячому віці.

Особливого значення набуває здоровий спосіб життя для дітей із порушенням розвитку, зокрема зі зниженою зоровою функцією. Існує помилкова точка зору, що дітям із вадами зору потрібно зменшувати обсяг рухової активності порівняно зі здоровими їх однолітками. Однак, відомо, що гіпокінезії в дитячому віці негативно впливають на розвиток серцево-судинної та нервової систем, опорно-рухового апарату; знижують функціональні резерви організму, стійкість до захворювань [1, 17].

Фахівці відзначають, що для дітей із порушеннями зору характерні значні відхилення фізичного розвитку та фізичної підготовленості. На думку авторів, особливо помітне відставання спостерігається в координації рухів, збереженні статичної та динамічної рівноваги, орієнтації в просторі, зниженні точності й відповідності рухів, в уповільненні швидкості виконання окремих рухів.

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз результатів останніх досліджень показав, що питанням вивчення особливостей фізичного виховання дітей з порушеннями зору присвячено значну кількість наукових праць [1; 2; 5; 6; 7 та ін.].

У ході проведених досліджень О. О. Юрченко зафіксував у молодших школярів з ослабленим зором функціональні порушення постави в сагітальній площині [9, 22].

Відзначається, що в осіб із порушеннями зору внаслідок значних труднощів із орієнтуванням у просторі мінімізується їх рухова активність, що викликає відхилення у фізичному та психічному розвитку [9].

Згідно зі свідченнями дослідників, найчастіше в таких дітей проявляється деформація опорно-рухового апарату: порушення постави, сколіози, плоскостопість [1; 6; 9].

Отже, діти зазначеної категорії мають характерні особливості розвитку, що передбачають використання унікальних підходів до розвитку їх фізичних якостей. Проте, серед великої кількості відомостей, які висвітлюють питання фізичного виховання дітей зі зниженим зором, нам не вдалося знайти джерела, у які містять інформацію про існуючі методи та прийоми їх фізичного виховання. Проведений аналіз великого масиву інформації показав, що на сьогодні ще не зроблені спроби систематизувати накопичений досвід.

Теоретико-методологічною основою дослідження послужили праці вчених О. Г. Литвак (1985), О. В. Островської (1989), Е. М. Стерніна (1989), В. О. Феоктистової (1991), В. А. Булкіна (1990), С. М. Мішарін (1993), К. Ю. Велолікова (1995), В. В. Андрєєва (2012), В. А. Баркова (2013) та інших фахівців, які працюють із проблеми розвитку, формування і вдосконалення рухової сфери дітей із порушенням зорового аналізатора.

Мета статті – на основі аналізу наукових літературних джерел висвітлити особливості фізичного виховання дітей із порушеннями зору.

Методи дослідження. У ході дослідження нами були використані такі методи, як вивчення, аналіз, узагальнення, систематизація даних науково-методичної та спеціальної літератури.

Виклад основного матеріалу. Діти з порушеннями зору – це діти з обмеженими можливостями здоров'я. Знання специфіки їх психофізичного розвитку необхідно кожному фахівцю, який працює з даною категорією дітей. Слід зазначити, що кількість дітей із проблемами здоров'я зростає з кожним роком. Ці діти, починаючи з перших місяців життя, потребують спеціальних заходів, спрямованих на формування в них механізмів компенсації порушень та їх соціально-психологічну адаптацію до умов сучасного життя.

На сучасному етапі розвитку інклюзивної освіти педагогам необхідно опановувати методи та способи організації психолого-педагогічного супроводу розвитку й навчання в умовах масової школи дітей із обмеженими можливостями здоров'я. Адже вплив навіть незначних порушень зору на процес розвитку дитини сприяє появі відхилень у всіх видах пізнавальної діяльності, позначається на становленні особистості, формуванні емоційної та вольової сфер.

Порушення зору є причиною зниження загальної кількості одержуваної від зовнішнього світу інформації та зміни її якості. Зниження зорових відчуттів, сприймання, уявлення, чуттєвого пізнання обмежують можливості формування уяви та пам'яті. У дітей цієї категорії відбуваються якісні зміни взаємовідносин системи аналізаторів, виникають певні особливості у творенні образів, понять, розвитку мовлення, образного та понятійного компоненту розумової діяльності, в орієнтації у просторі тощо. Значні зміни відбуваються у фізичному розвитку дітей із вадами зору, зокрема, у точності та інтенсивності рухів, специфічності ходи, стрибків, повзання, лазіння тощо [2, 19].

Отже, у дитини з вадами зору формується своя, досить своєрідна психологічна система, якісно і структурно відмінна від системи дитини із нормою зорового розвитку, оскільки вона включає в себе процеси, що формуються під впливом первинного порушення та спрямовані на його компенсацію на основі створення нових альтернативних шляхів розвитку. Це доводить, що міжфункціональні зв'язки в дітей із порушенням зору здійснюються також своєрідно. Тому розвиток психологічної системи безпосередньо пов'язаний із роботою з формування в дітей із вадами зору компенсаторних процесів, починаючи з дитинства.

Отже, компенсацію зорової недостатності не можна зводити до простого заміщення одних функцій іншими. Вона являє собою послідовне та систематичне створення на кожному етапі розвитку дитини нових

складних систем зв'язків та взаємовідносин сенсорики, моторики, логіки тощо, які дозволяють сприймати й досліджувати зовнішній світ та адекватно регулювати свою поведінку відповідно до умов життя й діяльності, соціальних і моральних вимог [2, 20].

На сьогодні науковцями все більше уваги приділяється фізичному вихованню осіб із різними відхиленнями в стані здоров'я. Повною мірою це стосується й фізичного виховання дітей із вадами зору середнього шкільного віку. Велике значення надається вирішенню проблем розвитку та вдосконалення їх рухової сфери.

Проблема формування рухових здібностей на заняттях з адаптивного фізичного виховання є однією з найважливіших задач корекційно-виховного процесу з дітьми із вадами зору шкільного віку. У заняття з фізичного виховання доцільно включати елементи спеціальних вправ на швидкість, силу, спритність, гнучкість, витривалість, що є нерозривно пов'язаними з пересуванням у просторі. Швидше зрозуміти й запам'ятати досліджуваний простір дозволяє слабозорій дитині безпосереднє сприймання оточуючих предметів. У процесі рухової активності формується пізнавальна картина пересування школяра з порушенням зорового аналізатора [4, 18].

Для сліпих та слабозорих дітей порушення функцій зорового аналізатора являє бар'єр у процесі пізнання навколишнього світу, який заважає їм повноцінно та гармонійно розвиватися, але не є непереборним. Процес спеціального навчання передбачає використання системи різних напрямів, які забезпечують використання і розвиток збережених аналізаторів.

Використання збережених аналізаторів – це спільне завдання для учнів всього класу, а зміст і прийоми корекційної роботи для її реалізації – різні, шляхом індивідуального, диференційованого підходу до кожного учня з урахуванням його можливостей і здібностей [5, 88].

За умови використання та розвитку залишкового зору доречне поєднання загальнорозвивальних і спеціальних вправ, що сприяють, перш за все, охороні зору та створенню здоров'язбережувальних технологій, формуванню зорових уявлень, тренуванні зорових функцій ока. У процесі впізнавання знайомих предметів доцільно навчати дітей із вадами зору користуватися залишковим зором, особливо в впізнаванні знайомих предметів, розпізнаванні зорових ознак спортивного інвентарю, що знаходиться в спортивному залі (за величиною, кольором, формою). Також, аналізуючи зміну просторових відношень, важливо розвивати зорові уявлення під час поворотів на 90°, 180°. Зорове сприймання розвивається під час варіювання віддаленості предметів у просторі, а також під час метання м'ячів, стрибків у довжину й інших вправ.

Розвиток і використання слухового аналізатора має велике значення, особливо за відсутності зору, та є однією з головних компенсаторних систем. Дитина з порушеннями зору, сприймаючи звуки, орієнтується в навколишньому середовищі, визначає напрям і знаходження звуку. Це дає їй можливість пізнавати навколишній світ.

На уроках з фізичного виховання в початкових класах зазвичай використовуються такі звукові сигнали: бубон, свисток, метроном, оплески, голос учителя, звукові м'ячі (різних величин і фактур), озвучені іграшки, брязкальця тощо. У ході виконання більшості вправ під час взаємодії з опорою або предметом виникає звук, за яким можна скласти уявлення про предмет. Наприклад, використовуючи озвученого м'яча, можна визначити його розміри (маленький, великий, середній) і характер покриття (шкіряний, гумовий, пластмасовий тощо). Прислухаючись до звуків, які супроводжують стрибки в довжину, можна простежити весь процес стрибка: досить гучний біг спочатку, потім уповільнення і наростаючий звук при відштовхуванні, за тривалості польоту від поштовху до приземлення діти приблизно можуть визначити довжину стрибка. Регулярне «прослуховування» дітьми себе і своїх товаришів на уроках фізкультури при виконанні різних вправ розвиває орієнтовний слух [1, 6].

Необхідно вчити дітей із вадами зору поєднувати м'язові відчуття зі звуковим фоном. Джерело звуку, частіше за все, встановлюється на рівні дитини, яка займається виконанням фізичних вправ, оскільки на такій висоті звук вловлюється легше. Систематичний звуковий контроль допомагає компенсаторному розвитку слухового аналізатора: слухового сприймання, диференціації різних звукових подразників, розміщення звуків в оточуючому середовищі та під час переміщення звукового сигналу. Важливо навчити дітей використовувати сформовані навички не тільки в навчальній діяльності, але і в повсякденному житті.

Як уже зазначалося, питання, пов'язані з фізичним вихованням різних категорій людей зі зниженим зором, викликають пильну увагу фахівців. У ході вивчення педагогічного досвіду ми звернули увагу на дослідження І. А. Ахмадулліної, у результаті якого автором була запропонована програма фізичного виховання слабозорих учнів юридичного й педагогічного відділень середньо-спеціального навчального закладу, яка передбачала комплексне застосування специфічних і неспецифічних засобів фізичного виховання корекційно оздоровчої спрямованості. Було доведено, що серед неспецифічних засобів найбільш ефективними є офтальмотренінг, самомасаж, пальмінг, масаж століття [2, 8].

З метою вдосконалення процесу фізичного виховання підлітків з порушеним зором Л. Ю. Коткова провела наукове дослідження, результатом якого стала розробка корекційно-розвивальної методики з використанням ігрового та кругового методичних підходів.

Проте, оскільки дитячий вік є найбільш відповідальним етапом для того, щоб закласти основи здоров'я, основна частина напрацювань спрямована на вдосконалення процесу фізичного виховання дітей зі зниженим зором.

У процесі вивчення даних літератури нами були отримані й переосмислені відомості про існуючі методики та технології, спрямовані на розвиток фізичних якостей школярів зі зниженим зором. Великий інтерес викликає методика безперервного адаптивного фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку з порушенням зору, розроблена О. В. Анфілатовою. Ця розробка спрямована на поліпшення стану здоров'я зазначеного контингенту шляхом корекції вторинних відхилень у дітей [4, 14].

У свою чергу, І. В. Козлов представив комбіновану методику організації навчально-тренувального процесу зі школярами з вадами зору. На думку автора, така організація процесу фізичної підготовки на підготовчому етапі забезпечує комплексний розвиток фізичних якостей під час розвитку «домінантних» для кожної з рухових якостей і властивостей.

Застосування даної методики сприяло корекції фізичного розвитку, підвищення рівня загальної та спеціальної фізичної підготовленості школярів із вадами зору, що зумовило поліпшення показників їх психоемоційної сфери [5].

У ході диференційованого фізичного виховання сліпих і слабозорих в умовах спеціалізованого інтернату Л. А. Еракова розробила та науково обґрунтувала фітнес-технологію оздоровчої спрямованості, використання якої позитивним чином вплинуло на мотивацію школярів до занять фізичними вправами [5, 44].

Як вважає В. А. Барков, для корекції сенсорних порушень на уроках адаптивної фізичної культури потрібно прагнути до максимального рівня розвитку всіх видів сприймання, формувати сенсорні еталони, форми, величини предметів. На думку автора, успішну адаптацію до предметного світу та розвиток сенсорної сфери можливо досягти за рахунок застосування методики, найбільш повно враховуючи індивідуальні особливості ураження зорового аналізатора [3, 5–8].

Під час організації та здійснення педагогічного процесу з дітьми, які мають зорову патологію Л. В. Шапова акцентує увагу на дотриманні принципів, використовуваних у спеціальній педагогіці, а саме корекційної та компенсаторної спрямованості педагогічних впливів.

Серед низки застосовуваних методів навчання із зазначеними категоріями дітей добре зарекомендував себе метод практичних вправ, заснований на руховій діяльності учнів і передбачає багатократне повторення досліджуваних рухів, виконання їх по частинах і в полегшених умовах, використання страховки, використання звукових і відчутних орієнтирів. Виявлено, що, організовуючи заняття зі школярами з

порушеннями зору, фахівці особливу увагу приділяють розвитку їх координаційних здібностей.

Так, Л. В. Харченко запропонувала корекційну програму «Удосконалення базових координаційних здібностей у школярів із порушеннями зору», яка базується на індивідуальному підході з урахуванням ступеня патології зору й рекомендується до використання протягом усього навчального року [6, 18].

На сьогодні авторами К. М. Сергієнко та Х. Ш. Джухою розроблено й теоретично обґрунтовано методику комплексної корекції рухових здібностей школярів 12–17 років з порушеннями зору на основі диференційованого підходу при проведенні додаткових занять адаптивною фізичною культурою [7].

В. В. Андрєєвим встановлено, що впровадження методики комплексної корекції рухових здібностей у навчальний процес спеціального корекційного освітнього закладу робить позитивний вплив на фізичну підготовленість школярів із порушенням зору.

Крім того, велика частина досліджень спрямована на корекцію постави дітей зі зниженим зором. Модульну технологію корекції порушень просторової організації тіла дітей молодшого шкільного віку зі зниженим зором запропонував О. А. Юрченко. Технологія, що базується на диференційованому та індивідуальному підході, включала шість модулів, що складаються з комплексів фізичних вправ різної дидактичної спрямованості. З точки зору автора, під час розробки комплексів вправ необхідно враховувати вік і стать дитини, вихідний рівень фізичного розвитку та фізичної підготовленості, результати медичного огляду та рекомендації лікарів [9, 65].

Технологію корекції порушень постави дітей молодшого шкільного віку з ослабленим зором представила А. А. Дяченко. Головною відмінністю технології є її проведення за даними обстеження біогеометричного профілю постави, кутових характеристик нахилу тулуба відносно вертикалі під час збереження статичної пози та ходьби.

Відзначимо, що складовою частиною цієї корекційної технології є аудіо-програма «Школа постави», яка включає корекційно профілактичні вправи у вигляді текстових компонентів, а також музичні сюжети, які використовуються під час проведення «Фестивалю постави».

Як довів А. П. Павлов, формуванню правильної постави у школярів з порушеннями зору сприяє використання оптимального навантаження фізичних вправ на розтягнення, силового і швидко-силового характеру [8].

Достатньою частиною робіт фахівці піднімають питання формування правильної постави та корекції її порушень у дітей зі зниженим зором. Слід зазначити, що, незважаючи на те, що, на думку фахівців [1; 5; 9], одним із супутніх захворювань, характерних для дітей із вадами зору, є порушення

опорно-ресорної функції стопи, у даний час не розроблена технологія корекції плоскостопості в процесі адаптивного фізичного виховання.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. За свідченнями численних авторів, у дітей із порушеннями зору спостерігається зниження рівня фізичного стану. Особливо помітне відставання від практично здорових школярів фахівці фіксують у рівні фізичного розвитку й розвитку фізичних якостей, зокрема координаційних здібностей.

Вивчаючи великий масив інформації, ми звернули увагу, що серед представлених робіт превалюють такі, у яких автори прагнуть вирішити завдання підвищення рівня координаційних здібностей дітей зі зниженим зором.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні й аналізі існуючих програм фізичного виховання, призначених для дітей зі зниженим зором.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев В. В. Комплексная коррекция двигательных способностей школьников 12–17 лет с депривацией зрения на основе дифференцированного подхода : автореф. дис. ... канд. пед. наук / В. В. Андреев. – Набережные Челны, 2012. – 24 с.
2. Ахмадуллина И. А. Физическое воспитание слабовидящих учащихся среднего специального учебного заведения : автореф. дис. ...канд. пед. наук. / И. А. Ахмадуллина. – Набережные Челны, 2011. – 24 с.
3. Барков В. А. К развитию функции «чувство предмета» у детей с нарушениями зрения на уроках адаптивной физической культуры / В. А. Барков // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. – 2013. – Вип. 107. – Т. 2. – С. 5–8.
4. Дяченко А. А. Корекція порушень постави дітей молодшого шкільного віку з пониженням зором засобами фізичного виховання : дис. ...канд. наук з фіз. вих і спорту / А. А. Дяченко. – Киев, 2010. – 190 с.
5. Еракова Л. А. Дифференцированное физическое воспитание слепых и слабовидящих в условиях специализированного интерната : дис. ... канд. наук по физ. восп. и спорту / Л. А. Еракова. – Киев, 2005. – 182 с.
6. Сергиенко К. Н. Профилактика нарушений опорно-рессорной функции стопы детей 9–10 лет в процессе физического воспитания / К. Н. Сергиенко // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2003. – № 13. – С. 89–95.
7. Сергієнко К. Проблема профілактики порушень опорно-рухового апарату в дітей молодшого шкільного віку з послабленим зором у процесі фізичного виховання / К. Сергієнко, Х. Джуха // Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт. – 2013. – Вип. 12. – С. 59–62.
8. Шапкова Л. В. Адаптивна фізична культура : методологія та розвиток в сфері вищої професійної освіти : дис. ... д-ра пед. наук / Л. В. Шапкова. – СПб., 2003. – 448 с.
9. Юрченко О. А. Корекція порушень просторової організації тіла дітей молодшого шкільного віку з послабленим зором у процесі фізичного виховання : дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту / О. А. Юрченко. – К., 2012. – 247 с.

REFERENCES

1. Andreiev, V. V. (2012). *Kompleksnaia korrektsiia dvyhatelnykh sposobnostei shkolnikov 12–17 let s deprivatsiiei zreniia na osnove differentsirovannogo podkhoda* [Complex correction of motor abilities of 12–17 year old schoolchildren with visual impairments based on a differentiated approach] (Abstract of the PhD thesis). National academy of pedagogical sciences of Russia, Naberezhnyie Chelny.
2. Akhmadullina, Yu. A. (2011). *Fizicheskoe vospitaniie slabovidiashchikh uchashchikhsia sredneho spetsialnogo uchebnogo zavedeniia* [Physical education of visually impaired pupils of special secondary education institution] (Abstract of the PhD thesis). National academy of pedagogical sciences of Russia, Naberezhnyie Chelny.
3. Barkov, V. A. (2013). K razvitiu funktsii “chuvstvo predmeta” u detei s narusheniami zreniia na urokakh adaptivnoi fizicheskoi kultury [On the development of the functions “sense of the subject” in children with visual impairments at the classes of adaptive physical training]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnogo pedahohichnogo universytetu*, vol. 107, Ch. 2, 5–8.
4. Diachenko, A. A. (2010). *Korektsiia porushen postavy ditei molodshoho shkilnogo viku z ponyzhenym zorom zasobamy fizychnoho vykhovannia* [Correction of posture of children of primary school age with visual impairments by means of physical education] (PhD thesis). National Pedagogical University, Kyiv.
5. Erakova, L. A. (2010). *Differentsirovannoie fizicheskoe vospitaniie slepykh i slabovidiashchikh v usloviakh spetsializirovannogo internata* [Differentiated physical training of the blind and visually impaired in a specialized boarding school] (PhD thesis). National Pedagogical University, Kyiv.
6. Serhiienko, K. N. (2003). *Profilaktika narushenii oporno-ressornoii funktsii stopy ditei 9–10 let v protsesse fizicheskoho vospitaniia* [Preventing musculoskeletal disorders of function of the foot of 9–10-year old children in the process of physical education]. *Pedahohika, psykholohiia ta med.-biol. probl. fiz. vykhovannia i sportu*, 13, 89–95.
7. Serhiienko, K. (2013). *Problema profilaktyky porushen oporno-rukhovoho aparatu v ditei molodshoho shkilnogo viku z poslablenym zorom u procesi fizychnoho vykhovannia* [The problem of prevention of posture disorders of children of primary school age with visual impairments in the process of physical education]. *Molodizhnyi naukovyi visnyk Shkhidnoevropeiskoho natsionalnogo universytetu imeni Lesi Ukrainky. Fizychno vykhovannia i sport*, 12, 59–62.
8. Shapkova, L. V. *Adaptyvna fizychna kultura: metodolohiia ta rozvytok v sferi vyshchoi profesiinoi osvity* [The adaptive physical culture: methodology and development in the sphere of higher professional education] (DSc thesis). S.-Petersburg. state technological university, SPb.
9. Yurchenko, O. A. (2012). *Korektsiia porushen prostorovoi orhanizatsii tila ditei molodshoho shkilnogo viku z poslablenym zorom u procesi fizychnoho vykhovannia* [Correction of disorders of the spatial organization of the body of primary school age children with low vision in the process of physical education] (PhD thesis). National Pedagogical University, Kyiv.

РЕЗЮМЕ

Кравченко Игорь, Гладов Владимир. Особенности физического воспитания детей с нарушениями зрения.

Статья посвящена проблеме физического воспитания детей с нарушениями зрения. В ходе изложения освещен современный педагогический опыт физического воспитания детей младшего школьного возраста с нарушениями зрения,

особенности обучения и воспитания таких детей и роль привлечения сохранных анализаторов в учебно-коррекционный процесс. Рассмотрены основные методики физического воспитания детей с недостатками зрения. Доказана необходимость развития физических качеств данной категории детей. Установлено, что использование упражнений для исправления осанки, профилактики плоскостопия являются приоритетными средствами педагогического воздействия на физическое состояние данной категории детей.

Ключевые слова: анализ, метод, процесс, образование, физическое развитие, физическая подготовка, нарушения зрения.

SUMMARY

Kravchenko Ihor, Hladov Volodymyr. Peculiarities of physical training of children with visual impairments.

The article is devoted to the problem of physical education of children with visual impairments. Studying the specificity of physical development and physical preparedness of children with low vision, specialists note that children in this nosology are characterized by a significant deviation of physical development and physical fitness. It is noted that people with visual impairments due to the significant difficulties with orientation in space, moreover their physical activity is minimizing that causes deviations in physical and mental development.

The analysis of a large amount of information has shown that currently there has not been done any attempt to systematize the accumulated experience. So, it has been observed that this category of children has got the characteristic features of development, which involve the unique approaches to their physical qualities development. During the presentation, the current teaching experience of physical education of school-age children with visual impairments, training and educational characteristics of these children and the role of attracting the surviving analyzers in the educational-correctional process are highlighted.

The problem of motor skills formation of school-age children with visual impairments at the adaptive physical education classes is one of the most important tasks of the correctional and educational process is identified in the text of the article. Speed, strength, agility, flexibility, endurance are inseparably associated with the movement, so it is advisable to include special exercises items to the physical education lessons. The surrounding objects' direct perception, allows the child visual impairments to understand faster and remember the studied space.

The authors consider the basic methods of physical education of children with visual impairments, which have included a comprehensive application of physical education specific and nonspecific means of correctional health orientation. These methods include posture correction, modular technology of correction of body spatial organization violations, improving children's with low vision basic coordination abilities.

The necessity of development of physical qualities of children of this category is proved, because the childhood is the most critical step in order to lay the health foundations. The use of correction posture exercises, prevention of flatfoot are the pedagogical influence priority means on this category of children's physical condition.

Key words: analysis, method, process, education, physical development, physical training, visual impairment.